

CF apreciaza ca este posibil ca deficitul cash în acest an sa fie în jur de 6% din PIB

Consiliul Fiscal apreciaza ca este posibil ca deficitul cash în acest an sa fie în jur de 6% din PIB, iar cel ESA sa fie mai mare, însa în lipsa unor actiuni de corectie ar putea ajunge la 6,6% din PIB, în termeni cash, conform unei note de pozitie privind restrângerea cheltuielilor publice.

"Problemele bugetului public nu s-au atenuat în 2023. În 2022, deficitul ESA a fost de circa 6,3% din PIB, iar cel cash a fost de 5,7%. Dar defectuoasa constructie a bugetului pentru anul 2023 (pe ambele laturi: venituri si cheltuieli) a facut tinta de deficit, de 4,4%, nerealista. CF a mentionat în analiza proiectului de buget, în decembrie 2022, un nivel probabil al deficitului pe anul 2023 de 5,7-5,8%. Cheltuieli suplimentare fata de proiectie si încasari mai mici (executia bugetara la 9 luni arata un deficit de 3,55% din PIB) fac ca noi evaluari ale CF sa indice ca, în lipsa unor actiuni de corectie, deficitul cash ar fi de 6,5-6,6% din PIB în 2023. De altfel, si Ministrul Finantelor a vorbit de un deficit de peste 6,5% din PIB în lipsa unor masuri de corectie", se spune în document.

CF precizeaza ca Executivul a adoptat în perioada septembrie-octombrie 2023 o serie de acte normative care au vizat masuri bugetare. Potrivit institutiei, din perspectiva legislativa, OUG nr. 90/2023 deroga de la art. 12 (1) e) si art. 23 (1) din Legea nr. 69/ 2010 cu modificarile si completarile ulterioare, respectiv permite mutarea creditelor bugetare de la investitii la cheltuieli curente si anuleaza regulile privind rectificările bugetare, potrivit carora "Orice rectificare a bugetului de stat, bugetului asigurarilor sociale de stat si a bugetelor fondurilor speciale, precum si utilizarea sumelor retinute în conformitate cu prevederile art. 21 alin. (5) din Legea nr. 500/2002, cu modificarile si completarile ulterioare, trebuie sa aiba în vedere concluziile raportului semestrial privind situatia economica si bugetara publicat, precum si opinia Consiliului fiscal cu privire la acesta", accentuând arbitrariul privind utilizarea resurselor publice si discreționarismul în alocarea acestora.

"În plus, principiul transparentei, care trebuie sa dicteze derularea politicilor bugetare, este eludat si, mai mult, contravine spiritului si literiei, atât ale legislatiei europene privind regulile fiscale, cât si ale celei propuse a intra în vigoare în UE în viitorul apropiat si care pune accentul pe respectarea de catre autoritati a regulilor fiscale nationale si pe aplicarea lor cât mai stricta. Ignorarea acestor principii vine în contradictie si cu cerintele OCDE în procesul de aderare. Din perspectiva macroeconomica, este foarte probabila o generare de arierate la nivelul executiei bugetare cash, ceea ce poate reduce cresterea economica mai mult. Neprimirea facturilor pentru cheltuieli de investitii deja realizate, neplata facturilor deja primite si rerutarea acestor sume catre cheltuieli curente vor afecta mersul economic al României în perioada urmatoare, facând ajustarea fiscala mai dificila în 2024. Trebuie spus ca folosirea mediei ianuarie-septembrie ca motiv pentru limitarea cheltuielilor în noiembrie si decembrie are o relevanta foarte mica, întrucât plata multor facturi ce privesc realizarea de proiecte de-a lungul anului se face în ultimele luni", se mentioneaza în document.

Din punct de vedere al bugetului, CF sustine ca prevederile OUG nr. 90/2023 pot reduce deficitul bugetar cash, mai ales prin generarea de arierate (amânarea platii unor facturi, a titlurilor de plata emise de ANRP, a transelor aferente hotărârilor judecatoresti executorii sau actelor administrative s.a.), dar nu astfel încât sa apropie semnificativ deficitul de tinta anului 2023.

"În metodologie ESA 2010 (conform careia sunt stabilite tintele în cadrul procedurii de deficit excesiv), reducerea posibila a deficitului prin efectul legislatiei mentionate anterior (neprimirea de facturi) este considerabil mai limitata si orice astfel de efect este compensat de un impact simetric, respectiv o crestere a deficitului în anul 2024. Aceasta face atingerea tintei de deficit bugetar în anul viitor, chiar si în prezenta masurilor de crestere a veniturilor fiscale, mai dificila. Reforma pensiilor si salarizarii ar complica si ele procesul de consolidare bugetara în anii ce vin si fac mai acuta nevoia de venituri fiscale suplimentare. În conditiile expuse mai sus, CF apreciaza ca este posibil ca deficitul cash în acest an sa fie în jur de 6% din PIB, iar cel ESA sa fie mai mare - dar ambele vor devia mult de la tinta de 4,4% din PIB, desi trebuie repetat ca aceasta tinta nu a fost realista.

Neefectuarea unor cheltuieli militare poate ajuta limitarea deficitului în termeni cash, fara efect însa în metodologia europeana ESA 2010", explica institutia.

CF precizeaza ca FRG (Fondul de Rezerva al Guvernului) poate atinge un nivel foarte înalt în privinta volumului de resurse vehiculat în acest an, având în vedere ca se deroga mai mult de la regulile fiscal-bugetare. De la începutul anului si pâna în 27 octombrie 2023, Guvernul României a adoptat 42 de HG de alocare de sume din FRG. Pâna în 14 septembrie, când s-a modificat cadrul legislativ privind functionarea FRG, au fost date 12 HG, în valoare de doar 0,60 miliarde de lei. Ulterior, în baza noului cadru legislativ de functionare a FRG, din 14 septembrie pâna în 27 octombrie, au fost adoptate 30 de HG, în valoare de 6,15 miliarde de lei. În perioada 2007-2022, conform datelor din ultimul raport anual al CF, alocarile din FRG au variat între un minim de 0,53 miliarde de lei, în 2015, si 7,96 miliarde de lei, în 2020.

"De asemenea, sumele necheltuite ale ordonatorilor de credite sunt varsate la FRG, pentru a fi redistribuite. Se creeaza astfel premisele ca, pâna la finalul anului, alocarile prin FRG sa atinga o valoare record. În conditiile unor riscuri majore ce izvorasc din precedentul legislativ si derogarea de la cele mai importante acte normative fiscal-bugetare, si plecând de la rationamente si date privind eficacitatea îndoielnica a demersului de reducere a deficitelor, prin modul de restrângere a cheltuielilor, se nasc întrebări privind legitimitatea recurgerii la acest procedeu bugetar. Utilizarea FRG, înlocuind de facto rectificări bugetare, creeaza un precedent ce implica riscuri majore, de la lipsa de transparenta în executia bugetara pâna la utilizarea discreționara si accentuarea recurgerii la derogari de la regulile fiscale. Realizarea unor rectificări bugetare propriu-zise era posibila, chiar daca situatia este foarte dificila si este nevoie de masuri urgente de restrictionare a cheltuielilor. Cu atât mai mult, având în vedere cadrul institutional-legislativ si faptul ca Ordonantele Guvernului trebuie aprobate de Parlament, CF considera ca nu este exclus ca o rectificare propriu-zisa sa trebuiasca sa fie adoptata înainte de finalul anului 2023", mentioneaza CF.

CF atrage atentia ca regulile fiscale în UE si practicile promovate de OCDE reclama ca acest procedeu (Ordonanta de Urgenta pentru modificarea bugetului, fara rectificare propriu-zisa) sa nu se repete, transparenta fiind una dintre cerintele esentiale pentru derularea politicilor publice si, în special, a celei fiscal-bugetare.

"În România avem "o negare a realitatii", nu se înțelege ca o corectie de amploare, fie si graduala (în câtiva ani), de la peste 6,5% la 3% din PIB, înseamna, caeteris paribus, reducere de venituri - este o reducere a absorbtiei interne de bunuri si servicii. Iar corectia nu se poate face numai pe partea de cheltuieli, dat fiind nivelul foarte jos al veniturilor fiscale si nefiscale; a crede ca se poate obtine ajustarea prin taxa prin inflatie, în conditiile date, este o fantezie. CF a subliniat acest aspect în mod repetat. Daca s-ar colecta venituri fiscale mult mai bine ar fi un câstig extraordinar pentru consolidarea bugetara, dar progresul în aceasta directie este nesemnificativ pâna acum. Eliminarea exceptarilor si regândirea regimului fiscal (apropos de microîntreprinderi si PFA, etc.) fac parte din lupta contra evaziunii si optimizarilor fiscale. S-a avansat înca putin, timid, din acest punct de vedere - probabil si din cauza împotrivirii grupurilor de interese. Platim acum pentru nesabuinte din trecutul îndepartat si recent, lipsa de programare bugetara adecvata, inteligenta. Asa cum s-a gresit prin prociclicitate în ani de avânt economic, acum trebuie sa fim prociclici în perioada de crestere economica încetinita (în 2023 cresterea PIB va fi probabil în jur de 2%)", se spune în document.

Potrivit CF, exista marea sansa a fondurilor europene, care nu trebuie sa fie ratata, iar Guvernul trebuie sa faca în asa fel încât sa se asigure cofinantare, absorbtie de resurse europene la un nivel cât mai înalt. Fondurile europene pot atenua impactul contractionist al corectiei bugetare, ajuta finantarea deficitelor externe (este bine ca deficitul de cont curent va scadea probabil în 2023 sub 7% din PB), stimuleaza reforme, ajuta mult modernizarea infrastructurii, digitalizarea si tranzitia la economia verde.

CF reitereaza importanta unor analize de eficienta a cheltuielilor publice, asa-numite spending reviews, care sa ajute consolidarea bugetara în ansamblu. În acest an trebuie sa fie efectuate asemenea analize pe sanătate si

educatie (ele sunt prevazute si în PNRR). CF considera ca ar trebui sa fie facuta o analiza de eficienta pe functionarea statului, a administratiei publice centrale si locale. Spending reviews fac parte din setul de bune practici promovate de OCDE.

"Avem nevoie de constructii bugetare realiste, de crearea de spatiu fiscal, fiindca socurile viitoare (legate de schimbarile climatice, tranzitia energetica, nevoia de aparare într-un mediu international tot mai complicat, adesea ostil) vor pune presiuni mari pe buget. Este de repetat ca reforma pensiilor si a salarizarii pun presiune suplimentara pe bugetul public si, implicit, pe consolidarea bugetara. Corectia bugetara catre un deficit bugetar de 3% din PIB nu se poate realiza pâna în 2025, în opinia CF; mai probabila este finalizarea corectiei bugetare în 2026. CF apreciaza ca masurile adoptate pâna în prezent nu sunt suficiente pentru realizarea corectiei pe acest orizont de timp, în afara de cazul unei colectari mult mai bune a veniturilor fiscale. CF considera ca reformarea regimului fiscal este în continuare o cerinta absolut necesara pentru consolidarea bugetara durabila", se mai arata în document.